

Rozhodnutí Nejvyššího soudu SSR ze dne 18.01.1980, sp. zn. 6 Tz 70/79, ECLI:CZ:NS:1980:6.TZ.70.1979.1

Číslo: 47/1980

Právní věta: K právomoci příslušníků ZNB mimo služby. Ak príslušník ZNB prekročí svoju právomoc a uskutočňuje zákrok, na ktorý nie je podľa zákona oprávnený, nepožíva ochranu verejného činiteľa podľa § 155 a 156 Tr. zák. Útok na jeho zdravie pri takomto zákroku, ak občan prekročí hranice nutnej obrany, možno prípadne posúdiť len ako trestný čin proti zdraviu (§ 221 a nasl. Tr. zák.).

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 18.01.1980

Spisová značka: 6 Tz 70/79

Číslo rozhodnutí: 47

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Ublížení na zdraví, Útok na veřejného činitele, Veřejný činitel

Předpisy: 140/1961 Sb. § 155 odst. 1

§ 155 odst. 2

§ 156 odst. 1

§ 156 odst. 2 141/1961 Sb. § 259 odst. 3 40/1974 Sb. § 16 odst. 1

§ 16 odst. 2

§ 16 odst. 3

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 47/1980 sb. rozh.

K právomoci príslušníků ZNB mimo služby.

Ak príslušník ZNB prekročí svoju právomoc a uskutočňuje zákrok, na ktorý nie je podľa zákona oprávnený, nepožíva ochranu verejného činiteľa podľa § 155 a 156 Tr. zák. Útok na jeho zdravie pri takomto zákroku, ak občan prekročí hranice nutnej obrany, možno prípadne posúdiť len ako trestný čin proti zdraviu (§ 221 a nasl. Tr. zák.).

(Rozhodnutie Najvyššieho súdu SSR z 18. 1. 1980 sp. zn. [6 Tz 70/79.](#))

Na základe sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor SSR, Najvyšší súd SSR

zrušil rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 13. júla 1979 sp. zn. 10 To 66/79 i rozsudok Okresného súdu v Michalovciach z 29. marca 1979 sp. zn. 3 T 757/78 a Okresnému súdu v Michalovciach prikázal, aby vec znova prejednal a rozhodol.

Z odôvodnenia:

Rozsudkom Okresného súdu v Michalovciach z 29. marca 1979 sp. zn. 3 T 757/78 bol obvinený Š. B. uznaný za vinného z trestných činov útoku na verejného činiteľa podľa § 155 odst. 1 písm. a) a § 156 odst. 1 písm. a), odst. 2 Tr. zák. na tom skutkovom základe, že 29. júla 1977 asi o 01.00 hod. v obci Kusím bil rukami nstržm. VB J. G., ktorému sa vyhrážal zabitím, potom ho zrazil na zem a zahnal sa nožom, že ho pichne a v tejto súvislosti použil výrok „Ty sviňa žandárska, udrela tvoja posledná hodina“. Keď nstržm. J. G. chytil nôž, aby zabránil útoku, spôsobil mu nožom zranenie s časom liečenia a práceneschopnosťou 10 dní. Príčinou útoku obvineného bola skutočnosť, že nstržm. J. G. robil proti nemu zákrok pre neprístojné správanie sa v reštaurácii na Zemplínskej Šírave vo večerných hodinách predchádzajúceho dňa.

Za uvedené trestné činy bol obvinenému Š. B. podľa § 155 odst. 1 s použitím § 35 odst. 1 Tr. zák. uložený úhrnný trest odňatia slobody v trvaní jedného roka nepodmienečne so zaradením do prevej nápravno-výchovnej skupiny. Poškodená Krajská správa ZNB v Košiciach bola podľa § 229 odst. 1 Tr. por. so svojimi nárokmi na náhradu škody odkázaná na konanie o občianskoprávných veciach.

Proti rozsudku okresného súdu podľa odvolanie obvinený, o ktorom rozhodoval Krajský súd v Košiciach. Rozsudkom z 13. júla 1979 sp. zn. 10 To 66/79 zrušil podľa § 258 odst. 1 písm. d) Tr. por. rozsudok Okresného súdu v Michalovciach a podľa § 259 odst. 3 Tr. por. vo veci sám rozhodol tak, že podľa § 226 písm. c) Tr. por. obvineného Š. B. oslobodil spod obžaloby.

Proti rozsudku krajského súdu podal generálny prokurátor SSR v lehote uvedenej v § 272 Tr. por. sťažnosť pre porušenie zákona v neprospech obvineného. Uviedol, že nebolo jednoznačne zistené, či zo strany poškodeného nstržm. VB J. G. pri postupe proti obvinenému Š. B. išlo o odôvodnený a v súlade so zákonom vykonaný služobný úkon a či obvinený útočil pre tento úkon. podľa správy Okresnej správy ZNB v Michalovciach bol zákrok poškodeného voči obvinenému kvalifikovaný ako oprávnený v zmysle § 18 odst. 1 zákona č. 40/1974 Zb.

Najvyšší súd SSR preskúmal podľa § 267 odst. 1 Tr. por. správnosť všetkých výrokov napadnutého rozsudku, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a zistil, že bol porušený zákon.

Trestného činu útoku na verejného činiteľa podľa § 155 odst. 1 písm. a) Tr. zák. sa dopustí ten, kto použije násilie v úmysle pôsobiť na výkon právomoci verejného činiteľa a podľa odst. 2 písm. b) tohto zákonného ustanovenia sa tohto trestného činu páchatel' dopustí, ak ublíži takým činom inému na zdraví. Vždy však musí ísť o násilie, ktoré sa použilo vo vzťahu k výkonu právomoci verejného činiteľa. Ochrany podľa § 155 Tr. zák. však nepožíva verejný činiteľ, ktorý v konkrétnom prípade prekročí hranice svojej právomoci a vykonáva zákrok, na ktorý nie podľa zákona oprávnený.

Okresný súd z týchto hľadísk nevykonal všetky dostupné dôkazy a vykonané dôkazy náležite nevyhodnotil.

Podľa obžaloby a rozsudku okresného súdu obvinený zaútočil na poškodeného J. G. preto, že poškodený zakročil proti obvinenému večer 28. júla 1977 v reštaurácii motelu Na Kamenci na Zemplínskej Šírave.

Z dosiaľ vykonaných dôkazov vyplýva, že obvinený mal 28. júla 1977 asi o 22.00 hod. v moteli Na Kamenci nedorozumeniu s čašníkom Š. P., s ktorým sa po vyhlásení záverečnej pohádky a fyzicky ho napadol. Poškodený J. G., ktorý je príslušníkom ZNB, ale toho dňa mal voľno, bol v civilnom obleku a

v moteli bol na zábave, vystúpil na obranu čašníka Š. P. Obvinený potom odišiel z reštaurácie von a zdržiaval sa na terase motelu. Poškodený J. G. spolu s čašníkom Š. P. odišli autom J. Č. na vysunuté pracovisko ZNB v Slniečnom Lúči, aby oznámili, že obvinený urobil v moteli Na Kamenci výtržnosť. Službu konajúci príslušník ZNB npráp. P. prisľúbil, že na miesto činu vyšle hliadku VB. Poškodený J. G., čašník Š. P. a J. Č. sa vrátili autom do Kamenca a tam zistili, že obvinený odišiel medzičasom preč. Poškodený J. G. zisťoval, kam obvinený odišiel a po zistení, že obvinený odišiel domov a že býva v Kusíne, odišiel ešte pred príchodom hliadky VB spolu s Š. P., J. Č. a A. Č., inak všetko súkromnými osobami, autom J. Č. do obce Kusín. Tam poškodený J. G. už dňa 29. júla 1977 o 00.30 hod. vošiel do bytu obvineného, ktorý bol len v trenírkach a spal, prípadne sa chystal spať, preukázal sa služobným preukazom, že je príslušníkom ZNB a vyzval obvineného, aby sa obliekol a aby išiel s nimi. Obvinený sa obliekol a nasadol do auta J. Č. Keď sa auto obracalo, obvinený z auta vystúpil a utekal do svojho bytu. Poškodený J. G. išiel za ním. Pri dome ho obvinený napadol a udrhel ho rukou po tvári. Potom obvinený vošiel do svojho bytu, zobral kuchynský nôž a tým zaútočil na poškodeného a jeho spoločníkov. Pritom mal predniesť výroky uvedené vyššie. Poškodeného zranil ta, ako je uvedené v obžalobe. Len potom sa dostavila do obce Kusín hliadka VB. K útoku na poškodeného J. G. teda došlo dve a pol hodiny po nedorozumení obvineného s čašníkom Š. P. a po zákroku poškodeného J. G. na obranu Š. P. v obci Kusín, keď obvinený bol už doma a spal, resp. chystal sa spať.

Podľa § 16 odst. 1 zák. č. 40/1974 Zb. o Zbore národnej bezpečnosti príslušníci ZNB sú povinní v hraniciach tohto zákona zakročiť, prípadne urobiť iné opatrenie nutné na vykonanie zákroku, najmä ak sa pácha trestný čin, prečin alebo priestupok. Podľa druhého odseku cit. ustanovenia, ak hrozí niekomu nebezpečenstvo smrti, ujma na zdraví alebo škoda na majetku, sú príslušníci ZNB povinní urobiť nutné opatrenie na odstránenie bezprostredného ohrozenia. Pokiaľ ide o spôsob a rozsah zákrokov alebo nevyhnutných opatrení, ktoré sú príslušníci ZNB podľa predchádzajúcich predpisov povinní vykonať aj v čase, keď sú mimo služby, platí nariadenie ministra vnútra ČSSR č. 15/1974 vydané na základe splnomocnenia uvedeného v § 16 odst. 3 zákona č. 40/1974 Zb. V ňom uvedené príslušné zákroky a opatrenia, na ktoré je príslušník ZNB mimo služby oprávnený a povinný, sú ú vo všeobecnosti viazané na existenciu bezprostredného ohrozenia záujmov uvedených v § 16 odst. 1 a 2 citovaného zákona.

Okresný súd sa vôbec nezaoberal otázkou, či išlo o bezprostredné ohrozenie, prečo poškodený J. G. ako príslušník ZNB mimo službu vykonával zákrok voči obvinenému potom, keď udalosť oznámil na OO VB a keď dozorný orgán OO VB vyslal na miesto činu hliadku VB, a prečo tento zákrok vykonával dve a pol hodiny potom, keď sa obvinený dostal do rozporu s čašníkom P., pričom zákrok vykonával v obci Kusín v byte a pred domom obvineného, keď obvinený už spal alebo sa chystal spať.

Okresný súd so zreteľom na uvedené ustanovenie zákona č. 40/1974 Zb. a nariadenie ministra vnútra ČSSR č. 15/1974 bude musieť objasniť, či jestvoval stav bezprostredného ohrozenia života alebo ujmy na zdraví alebo škody na majetku, čo bolo predpokladom oprávnenosti zákroku poškodeného J. G. v obci Kusín.

Ak sa zistí, že takýto stav ohrozenia niektorého z uvedených záujmov jestvoval, bude treba posúdiť, či poškodený použil na odstránenie bezprostredného ohrozenia opatrenia, ktoré dovoľovalo nariadenie ministra vnútra ČSSR č. 15/1974.

Ak sa zistí, že poškodený prekročil hranice svojej právomoci alebo vykonával svoju právomoc spôsobom odporujúcim zákonu, konanie obvineného nebude možné právne kvalifikovať ako trestný čin útoku na verejného činiteľa podľa § 155, § 156 odst. 1 a 2 Tr. zák. Za takejto situácie bude treba skúmať, či konanie obvineného nenaplnuje znaky iných trestných činov, napr. ublíženia na zdraví podľa § 221 Tr. zák. alebo aj násilia proti skupine obyvateľov a proti jednotlivcovi podľa § 197a Tr. zák.